

Άρειος Πάγος: 166/1996 (Τμ. Β')

Πηγή: ΔΕΕ 8-9, σελ. 867, 1996

Περίληψη: ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΑΤΥΧΗΜΑ. ΔΟΛΟΣ ΕΡΓΟΔΟΤΗΣ - ΤΗΡΗΣΗ ΟΡΩΝ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ - ΑΜΕΛΕΙΑ ΕΙΔΙΚΗ. Εκείνος που υπέστη ανικανότητα εξαιτίας εργατικού ατυχήματος, έχει το εκλεκτικό δικαίωμα να ασκήσει είτε την παρεχόμενη από τον σχετικό νόμο αξίωση για αποζημίωση, είτε την παρεχόμενη από το κοινό αστικό δίκαιο, με την προϋπόθεση, ότι στη δεύτερη περίπτωση το ατύχημα μπορεί να αποδοθεί σε δόλο του εργοδότη ή των προστηθέντων του.

Ο παθών διατηρεί το εν λόγω δικαίωμα και στην περίπτωση που το εργατικό ατύχημα έλαβε χώρα σε επιχείρηση στις εγκαταστάσεις της οποίας δεν τηρήθηκαν οι επιβαλλόμενοι από το νόμο όροι ασφαλείας των εργαζομένων, με την προϋπόθεση ότι το ατύχημα βρίσκεται σε αιτιώδη συνάφεια με την μη τήρηση των προϋποθέσεων ασφαλείας που ο νόμος ορίζει.

Απόφαση Δικαστηρίου

Πρόεδρος: κ. ΝΙΚ. ΚΑΒΑΛΛΙΕΡΟΣ

Εισηγητής: κ. Π. ΜΑΝΤΖΙΑΡΑΣ

Δικηγόροι: κ.κ. Α. Αποστόλου, Μ. Ευαγγελάκου

Από τις διατάξεις του άρθρου 16 του Ν. 551/1915, ο οποίος κωδικοποιήθηκε με το ΒΔ της 24.7/25.8.1920 και διατηρήθηκε σε ισχύ μετά την εισαγωγή του ΑΚ με το άρθρο 38 του ΕισΝΑΚ, προκύπτει ότι ο υποστάς ανικανότητα ένεκα εργατικού ατυχήματος έχει το εκλεκτικό δικαίωμα να ασκήσει είτε την παρεχόμενη από το νόμο αυτό αξίωση για αποζημίωση, είτε την παρεχόμενη από το κοινό αστικό δίκαιο (άρθρο 297, 298, 914 ΑΚ), στην περίπτωση όμως αυτή, μόνο όταν το ατύχημα μπορεί να αποδοθεί σε δόλο του εργοδότη ή των προστηθέντων του ή όταν έλαβε χώρα σε εργασία ή επιχείρηση στην οποία δεν τηρήθηκαν οι διατάξεις ισχυόντων νόμων, διαταγμάτων και κανονισμών για τους όρους ασφαλείας των εργαζομένων σε αυτές, ευρίσκεται δε σε αιτιώδη συνάφεια με την μη τήρηση των διατάξεων

αυτών. Άλλως, εάν δεν συντρέχουν οι προαναφερόμενες προϋποθέσεις, ο παθών μόνο την παρεχόμενη από το Ν. 551/1915 αγωγή αποζημίωσης μπορεί να ασκήσει (Ολ ΑΠ 965/1985).

Εξάλλου, κατά τη διάταξη του άρθρου 143 ΠΔ της 14/22.3.1934 "περί υγιεινής και ασφάλειας των εργατών και υπαλλήλων των πάσης φύσεως βιομηχανικών και βιοτεχνικών εργοστασίων, εργαστηρίων κλπ", "εις ας εργασίας παράγονται σπινθήρες, κονιορτός δυνάμενος να προκαλέση βλάβας των οφθαλμών, όπου υπάρχει ακτινοβολία επιβλαβής εις τους οφθαλμούς, όπου είναι δυνατή η εκτόξευσις τεμαχίων από της κατεργαζομένης ύλης και γενικώς όπου οι οφθαλμοί και το πρόσωπον εκτίθενται εις κινδύνους, δέον να παρέχωνται εις τους εργάτας τα μέσα προφυλάξεως από των κινδύνων τούτων (κατάλληλοι διόπτραι, προκαλυπτήρες προφυλάσσοντες ολόκληρο το πρόσωπο, καλύμματα της κεφαλής κλπ), συμφώνως προς τους σχετικούς κανονισμούς υγιεινής και ασφαλείας των εργασιών τούτων". Είναι προφανές ότι κατά την έννοια της ως άνω διάταξης, η φράση "και γενικώς όπου οι οφθαλμοί και το πρόσωπον εκτίθενται εις κινδύνους" εννοεί εργασίες ως εκ της φύσεως των οποίων δημιουργούνται τέτοιοι κίνδυνοι και όχι όλες εν γένει τις εργασίες των προαναφερόμενων προσώπων, κατά την εκτέλεση των οποίων είναι ενδεχόμενο να υπάρξει εξ άλλων αιτίων κίνδυνος για τους οφθαλμούς και το πρόσωπό τους. Στην ένδικη περίπτωση, το Εφετείο, με την προσβαλλόμενη απόφασή του, δέχθηκε τα εξής:

Ο αναιρεσείων προσελήφθη από τον αναιρεσίβλητο Οργανισμό στις 18.1.1972 ως μαθητής- τεχνίτης ηλεκτρολόγος και στη συνέχεια, αφού την 1.10.1977 εντάχθηκε σε οργανική θέση, προσέφερε τις υπηρεσίες του ως τεχνίτης ηλεκτρολόγος με σύμβαση εξαρτημένης εργασίας μέχρι τις 30.12.1987, οπότε υπέστη εργατικό ατύχημα υπό ακόλουθες συνθήκες: Την ημερομηνία αυτή απησχολείτο μαζί με το συνάδελφό του Λ.Μ., κατόπιν εντολής του προϊσταμένου του αρχιτεχνίτη Ν.Π., με την επισκευή του ηλεκτροκινητήρα ανύψωσης του υπ' αριθμ. 7 γερανού στις εγκαταστάσεις του Ο.Σ.Ε. στον Πειραιά. Η εργασία αυτή εγίνετο σε ύψος οκτώ (8) μέτρων επί σταθερού "παταρίου" με προστατευτικό πλέγμα, όπου ο αναιρεσείων και ο συνάδελφός του είχαν ανέβει με σταθερή σιδερένια σκάλα ασφαλείας που επίσης έφερε πλέγμα. Ενώ ο αναιρεσείων προσπαθούσε να συσφίξει με "κατσαβίδι" ένα κοχλία του καλύμματος (καπακιού) του ηλεκτροκινητήρα,

έσπασε, λόγω της πίεσης που κατέβαλε, η αιχμή του "κατσαβιδιού" και το μέρος που αποσπάστηκε εξοστρακίστηκε και ενσφηνώθηκε στο δεξιό μάτι αυτού, με αποτέλεσμα να υποστεί διαμπερές τραύμα κερατοειδούς αντίστοιχα προς το κορικό πεδίο και να περιοριστεί η οπτική οξύτητα του οφθαλμού αυτού σε 1 έως 2/10.

Συνεπεία του τραυματισμού του κρίθηκε με την 44/1988 γνωμάτευση της δευτεροβάθμιας υγειονομικής επιτροπής του άρθρ. 98 του ΓΕΚΑΠ / ΟΣΕ πλήρως και διαρκώς ανίκανος να εκτελεί την εργασία του ως ηλεκτρολόγος και για την αιτία αυτή την 1.9.1991 απολύθηκε από τον αναιρεσίβλητο Οργανισμό και συνταξιοδοτήθηκε με βάση την μέχρι τότε υπηρεσία του, η δε σύνταξή του ανήρχετο την 1.1.1993 σε 116.581 δρχ. κατά μήνα. Ο τραυματισμός του αυτός (συνεχίζει το Εφετείο), ο οποίος συνιστά εργατικό ατύχημα από βίαιο συμβάν εξ αφορμής της εργασίας του κατά την έννοια του άρθρου 1 του Ν. 551/1915, δεν προκλήθηκε από δόλο του νόμιμου εκπροσώπου του αναιρεσιβλήτου οργανισμού ή των υπαλλήλων του, ούτε οφείλεται σε μη τήρηση διατάξεων για τους όρους ασφαλείας των εργαζομένων. Η συγκεκριμένη εργασία, την οποία ως ηλεκτρολόγος προσέφερε ο αναιρεσείων δεν περιλαμβάνεται μεταξύ εκείνων που διαλαμβάνει το άρθρο 143 του ΠΔ 14/22.3.1934, κατά την εκτέλεση των οποίων παράγονται σπινθήρες ή κονιορτός, ούτε έχει σχέση με κατεργασία ύλης ώστε να είναι πιθανή η εκτόξευση τεμαχίων της. Ειδικότερα δε η χρήση του "κατσαβιδιού" από ηλεκτρολόγο για τη σύσφιξη κοχλία δεν ενέχει αυτή καθ' εαυτή κίνδυνο για το πρόσωπο και τους οφθαλμούς δυνάμενο να προβλεφθεί, ώστε να μπορεί να γίνει λόγος για υποχρέωση του εργοδότη να εφοδιάσει τον εργαζόμενο με κατάλληλο κάλυμμα του προσώπου.

Με τις παραδοχές αυτές το Εφετείο κατέληξε στην κρίση ότι η αγωγή ήταν νόμιμη κατά την επικουρική βάση της, στηριζόμενη στο άρθρο 3 περ.1 του Ν. 551/1915 και αφού, κατά παραδοχή της έφεσης του αναιρεσιβλήτου, εξαφάνισε την πρωτόδικη απόφαση, που είχε δεχθεί την ένδικη αγωγή ως προς την κύρια βάση της, τη στηριζόμενη σε υπαιτιότητα (αμέλεια) των οργάνων του ΟΣΕ, συνιστάμενη στην παράλειψή τους να θέσουν στη διάθεση των εργαζομένων διόπτρες, προκαλυπτήρες του προσώπου κλπ δέχθηκε κατά ένα μέρος την αγωγή αυτή και αναγνώρισε ότι ο αναιρεσίβλητος οφείλει να καταβάλει στον αναιρεσείοντα - παθόντα 4.065.000 δρχ. Έτσι κρίνοντας

ορθώς τις προαναφερόμενες ουσιαστικές διατάξεις των άρθρων 143 του ΠΔ 14/22.3.1934 και 16 παρ. 1 Ν. 551/1915 ερμήνευσε και εφάρμοσε και επομένως ο μοναδικός λόγος αναίρεσης εκ του άρθρου 559 αρ. 1 ΚΠολΔ με τον οποίο υποστηρίζονται τα αντίθετα, πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

Κατά την έννοια του άρθρου 559 αριθ. 8 ΚΠολΔ ως "πράγματα", η μη λήψη των οποίων υπ' όψη από το δικαστήριο της ουσίας ιδρύει τον από τη διάταξη αυτή λόγο αναίρεσης της απόφασής του, θεωρούνται οι αυτοτελείς ισχυρισμοί που τείνουν στη θεμελίωση, κατάλυση ή παρακώλυση του δικαιώματος που αξιώνεται με την αγωγή, την ένσταση ή αντέσταση και όχι εκείνοι που συνεχονται με την ιστορική αιτία της αγωγής, της ένστασης ή της αντέστασης και συνιστούν αιτιολογημένη άρνηση αυτής, οι οποίοι αποκρούονται με την παραδοχή ως βασίμων των γεγονότων που θεμελιώνουν την αγωγή την ένσταση ή την αντέσταση (Ολ ΑΠ 469/1984). Εξάλλου, κατά το άρθρο 559 αριθ. 11 ΚΠολΔ, αναίρεση επιτρέπεται αν το δικαστήριο δεν έλαβε υπόψη αποδεικτικά μέσα που οι διάδικοι επικαλέστηκαν και προσκόμισαν.

Στην προκειμένη περίπτωση, με το λόγο αναίρεσης αποδίδονται στην προσβαλλόμενη απόφαση οι πλημμέλειες ότι το Εφετείο δεν έλαβε υπόψη: α) τον ισχυρισμό που ο αναιρεσείων ΟΣΕ είχε προτείνει με τις προτάσεις του, ότι από το ατύχημα του αναιρεσιβλήτου προκλήθηκε σε αυτόν μερική ανικανότητα, προς εκτέλεση της εργασίας του ηλεκτρολόγου και μόνον και β) τα αποδεικτικά μέσα που επικαλέστηκε και προσκόμισε, ήτοι τις αναφερόμενες αποφάσεις του ΟΣΕ, για την απόλυση του αντιδίκου του και το πρακτικό της δευτεροβάθμιας υγειονομικής επιτροπής. Ο λόγος όμως αυτός είναι απορριπτέος πρωτίστως ως απαράδεκτος, κατά μεν το πρώτο μέρος του γιατί ο ανωτέρω ισχυρισμός δεν είναι αυτοτελής με την έννοια που προαναφέρθηκε, αλλά αρνητικός του αγωγικού ισχυρισμού περί ολικής ανικανότητας του αναιρεσιβλήτου, κατά το δεύτερο δε μέρος του διότι ο αναιρεσείων ΟΣΕ, όπως προκύπτει από τις προτάσεις του, που υπόκεινται σε αναιρετικό έλεγχο κατ' άρθρο 561 παρ. 2 Κ.Πολ.Δ., δεν είχε επικαλεσθεί στο δικαστήριο της ουσίας τα προαναφερόμενα έγγραφα. Ομοίως, απαράδεκτος και απορριπτέος λόγω αοριστίας είναι ο λόγος και ως προς το μέρος του εκ του αριθμού 9 του άρθρου 559 Κ.Πολ.Δ. που προβλέπει αναίρεση όταν το δικαστήριο επιδίκασε μη ζητηθέν ή επιδίκασε περισσότερα από όσα

ζητήθηκαν ή άφησε αίτηση αδίκαστη, αφού δεν προβάλλεται αιτίαση για καμμία από τις παραβάσεις αυτές. Η δικαστική δαπάνη των διαδικίων πρέπει να συμψηφισθεί, κατ' εφαρμογή των άρθρων 178 παρ. 1 και 183 Κ.Πολ.Δ. (Απορρίπτει την αίτηση για αναίρεση της απόφασης 2890/1994 του ΕφΑθ).